

Memorandum o Slovensku (XXVI)

7. července 1946

(Vydalo oddelení pro vedeckou politiku pri straně národně socialistické)

Možnosti české politiky vůči Slovensku.

Existence československého státu nebude zajištěna, dokud nebude získán bezvýhradně pro československou myšlenku slovenský lid a dosud slovenská politika neztratí své protičeské zabarvení...

Teoretickým rozbohem lze zjistiti tyto cesty, jimiž může česká politika zadaného cíle dojíti:

A. Duchovní asimilací slovenského lidu.

Tento způsob směřuje k tomu, aby se Slováci naučili stejně myslet jako Češi, tak že by výslednice politických sil v obou národech byla shodná, ne jako dnes, protichůdná, čímž by odpadly třecí plochy. Působení na lid lze provádět snahou:

- 1) Obejítí vedoucí slovenskou vrstvu a navázati s ním přímý styk,
- 2) že bude nejprve ovlivněna vedoucí vrstva slovenská a mentalita lidu bude měněna jejím prostřednictvím. V tomto případě jest možno působiti:

- 1) Prostřednictvím inteligence, nebo
- 2) prostřednictvím církve.

- 1) Naděje na přímý styk a vliv české politiky na slovenský lid na Slovensku je poměrně malá. Zejména pokud neexistují na Slovensku sesterské strany všech českých politických stran. Zato se naskýtá nedoceněná a nevyužitá možnost působit na Slováky přímo v českých zemích.
- 2) Nejjednodušší, nejrychlejší a nejhladší cesta je cesta získat slovenský lid prostřednictvím církve. To ovšem předpokládá nejprve získání církve samé. Církevní hierarchie není slovensky nacionalistická, nýbrž katolická, necíti nacionálne, nýbrž – sit venia verbo církevně – imperialisticky. Pokud by snad hlavně v nižším kléru se vyskytovaly i

motívy nacionální, budou církevní vrchností při tuhé kázni církevní organizace hladce potlačeny. Jen taková věc, jako mše svatá, sloužená 28. října za republiku, nebo občanská společná modlitba za trvání republiky, po mši, by vykonala i Slovensku pro stát více než desíletá uvedomovací práce.

K ovlivnění církevní hierarchie jsou v současné době tyto možnosti:

- a) Prosazení Československu opravdu oddaného a energického a politicky nadaného arcibiskupa pro Slovensko, a jeho všestranná morální i materiální podpora státem. Energický arcibiskup, který by se ovšem nemusel obávat zákroku z nejvyšších míst církevních, by mohl Slovensko velmi rychle učinit i spolehlivou součástí státu i zlikvidovati vhodnou církevně náboženskou dikcí i protičeský zaujetí. (Ovšem arcibiskupský stolec je v současné době obsazen.)
- b) Pro Československo má býti jmenován kardinál, který bude mít dozor nad veškerým klérem v republice. Kdyby jim byla jmenována energická, prozíravá a politicky schopná osobnost česká nebo československý smýšlející, bylo by možno vynutiti československý kurs i na kléru slovenském.
- c) Nejúčinnější cestou by byl přímý pokyn Říma, který požívá na Slovensku téměř neomezené autority. Boj o Slovensko se nevede mezi Prahou a Bratislavou, nýbrž mezi Prahou a Římem. Vyrovnání s Římem, který by ovšem žádal nejzazší ústupky, by bylo nejspolehlivější cestou k zlikvidování slovenské otázky.

(Pozn.: Kdyby se podařilo prosadit třeba jen autoritativní církevní vyhlášení sv. Václava za patróna a světce nejen českého, nýbrž patróna celého státu, bylo by možno vytvořiti na Slovensku jeho kult s dalekosáhlými účinky politickými. Státotvorná a národotvorná funkce sv. Václava, tak se osvědčivší při tvoreni českého národa a spojení Čech s Moravou, pro Slovensko ještě nevyprchala a nelze ji podceňovat.)

Je snad zbytečné podotýkat, že pokus o boj proti Římu nebo proti církvi, ač jakkoli motivovaný, by situaci podstatně zhoršily.

B. Mocenskou asimilací slovenského národa.

Toto rameno české politiky musí směřovat k tomu, aby slovenský národ byl po všech stránkách oslaben tak, že vůbec ani nebude moci pomýšlet na vytvoření samostatného štátu. V jistém slova smyslu vyvolala slovenskou otázku československá republika sama; nikdy předtím slovenský lid neměl ani vzdálené pomýšlení na státní samostatnost. Zdá se, že i současná česká politika usilovně buduje solidní základy pro příští slovenský stát.

Metody:

- 1) Vnitřní politika: Jest nutno vytvořit na Slovensku třeba menšinu Československu oddanou a Čechům nakloněnou, všestranně ji podporovat a poskytovat jí co největší podíl na moci ve vlastních slovenských věcech. Největší chybou z tohoto hlediska je přenechat zcela Slovensko Slovákům, neboť pak jsou Čechoslováci v něm v nevýhodném postavení a vývoj spěje ke slovenské státnosti. Vytvoření této skupiny by nebylo příliš obtížné, kdyby se jí ujala za pomoci znalce slovenských věcí některá osobnost české politiky, neboť
 - a) jest stále určitá skupina ideových Čechoslováků,
 - b) většinu slovenských politiků možno koupit, je-li vhodným způsobem nabídnuta dostatečná cena.

Tato politika by ovšem musila z české strany být vedená cílevědomě, soustavně a velkoryse (i v podplácení); nikdy by nesměli být Slováci ponecháni sami sobě.

- 2) Zahraniční politika: Zahraniční politika česká musí být v otázce Slovenska vedená tak, jako byla svého času vedená proti německé menšine. Za všech okolností musí zůstat československý rozpor věcí vnitrostátní; Slovensko musí být v očích světové veřejnosti i západní, na níž Slováci spoléhají, vhodně a nenápadně zdiskreditováno. V tom napomáha politice české velmi politika Maďarů. Posice Slováků je ve srovnání s německou menšinou o mnoho slabší, neboť nemají za sebou v zahraničí žádného činitele, který by na nich měl mocensky i ideově tak eminentní zájem jako Němci na německé menšině.
- 3) Národní hospodářství: Hospodářská politika štátu musí být vedená tak, aby Slovensko strukturálně bylo od českých zemí stále odvislejší, aby nevytvořilo samostatného hospodářského celku a aby specialisace byla

řízena tak, aby na Slovensku byly závody s dílčími úseky technické výroby (resp. výroba polotovaru) a aby největší zhodnocení výrobku (např. montáž) se dala v českých zemích. Národohospodářské vybudování Slovenska budiž prováděno nejvýše všemi ze Slovenska plynoucími prostředky. Pomoc českých zemí nečiní Slovensko o nic vděčnější, než by mohlo činit nějaké odstrkovaní. Ani ve veřejných ani soukromých projevech není stopy uznání; na zmínku o tom, že české země přispívají výstavbě Slovenska, se všeobecně reaguje s vášnivým, nenávislným nepřátelstvím, které nevyvrátí žádný důkaz ciframi, důkaz vyvoláva nenávisť ještě větší s úpornou snahou vymyslet za každou cenu nějaké vyvrácení, kterému se pak obecně věří, kdyby bylo i nejnejapnější. Nemůže proto politika hospodářského nepodporování Slovenska vzbudit o mnoho větší nespokojenost než politika jeho podpory, spíše naopak.